

PAUL EVERAC

CADOUL

Schiță dramatică într-un act

CONSILIUL CULTURII ȘI EDUCAȚIEI SOCIALISTE
Institutul de cercetări etnografice și dialectologice
București
1976

Personajele:

LICĂ ȘTIRBU
Ing. VICTOR BUNGĂU
GEORGE DOLINAR
COSTEL APOSTOLIDE
GASTON GAROIU
JACK

IOANA VEȘTEMEAN
ESTHERA DOLINAR
HÉLÈNE APOSTOLIDE
D-na PAVLIK
VALI

Acțiunea se petrece în zilele noastre

Camera de zi din apartamentul inginerului Victor Bungău e mobilată cu oarecare pretenții, cu bomboniere, măsuță-bar și multe buchete de flori. Pe pereți picturi moderne discutabile, pe jos persane, etc.

Dincolo se aud clinchete, râsete discrete, frânturi de conversație caracteristice unui dineu. Când gazda sau musafirii vor trece dincoace se va vedea că ei sunt îmbrăcați în ținută de gală.

Victor, sau cum îi spun intimitii Vicki, se strecoară cu atenție în salon și face un apel telefonic.

VICKI (în șoaptă):

Allo! Ce faci? Ești foarte drăguță, mulțumesc. Știu că voiai să-mi dai... știu, am simțit. Și eu pe tine Suzette. Te simt mereu aici. Tu ești pentru mine...de ce râzi? Nu, acum vorbesc serios. Bineînțeles că da. Cu totul și cu totul. Ce bine ți-ar fi stat! Știu, așa e deocamdată. Nu te culca fără să te gândești la mine (*Ioana Veștemean, 33 de ani, frumusețe liniștită, solidă și supusă apare la ușă. Vicki astupă receptorul și-i spune*): Stai cu ei, vezi să meargă totul cum trebuie... (*Ioana vrea să-l întrebe ceva: el, puțin mai nervos*). Vorbim imediat, hai du-te, nu-i lăsa singuri!... (*Ioana iese, el reia conversația*). Da, sigur, plictiseli... Când ești gazdă... Dacă ai fi aici... (*implorare-adorare*) – Suzette! (*Apoi figura și tonul i se adumbresc*). – Nu, încă nu... Nu pot să-i spun acum... Mi-e foarte greu, trebuie să mă înțelegi... E și aniversarea asta... Îți promit... în câteva zile voi fi liber... Nu spune asta, e o fată foarte bună, dar... Da, Suzette, te ador, ăsta e adevărul!... Te îmbrățișez de o mie de ori!... Ciao!... Pe curând!... (*Închide. O ia spre sufragerie. Telefonul sună. Vicki revine, decroșează*). Allo! (*Tonul se răcește brusc, fără să-și piardă un soi de cordialitate silită*). Cine, tu ești Lică? Ahă. Vrei să vi la mine? Mda, sunt niște... Am o masă. Foarte frumos că ți-ai amintit. Îți mulțumesc. Asemeni. Dacă dau un... șpriț? (*Face o mutră*). Bineînțeles că dau. Acuma?... Am impresia că tu ai luat deja unul... sau mai multe. Nu? ăsta e felul tău? Nu m-am îmburghezit, nu. (*Resemnat*). Bine, vino. Dar să fi cuminte. Așa o vorbă. În câtă vreme ești aici? Un sfert de oră maximum. Bun. Ce cadou? Ei lasă, nu mai face pe... O să văd?! Bine... Bine. (*Închide. Ioana a apărut din nou, întrebătoare. El abia își ține enervarea*) – Vine Lică Știrbu, îl știi?

IOANA:

Un prieten al tău. Când vine, acuma?

VICKI:

Acuma. N-am putut să scap de el. M-a felicitat. A zis că are un cadou. Mi-l dă, bea un șpriț și pleacă.

IOANA:

Crezi?

VICKI:

Bineînțeles că nu... E cel mai mare cacialmist din lume. În liceu făcea niște farse... E și cam amărăștean, nu prea îl văd eu dând bani pe cadouri,... cine știe ce fleac mi-aduce, de glumă. Dar dacă-i spuneam să nu vie era mai rău. Mă pomeneam cu vreo șotie năroadă. Dracu l-a pus să-și aducă aminte?!

IOANA:

Vrei să stau eu de vorbă cu el?

VICKI:

Nu. Mă descurc eu. O să-l intimideze ăștia. Parcă îl văd că vine în haine de lucru...

IOANA:

Ce e el?

VICKI:

Da știu eu ce mai e? A schimbat vreo trei meserii... Eu îl văd din an în paști, deobicei în oraș. La mine n-a fost, decât în vechea garsonieră...

IOANA:

De unde are numărul?

VICKI:

Nu știu. I l-oi fi dat eu, în fugă, cine știe când, să scap de el. Beleaua dracului. Era și ridicol, cu cadoul lui. Hai Ioana, ai servit tortul?

IOANA:

Da. A avut mare succes. (Îl sărută tandră pe obraz). Iubitule!

VICKI (nerăbdător):

Bine, lasă asta. Treceam la cafea. Ai luat frișcă?

IOANA:

Nu

VICKI:

N-ai luat??

IOANA (intimidată):

Nu

VICKI:

Dar ți-am spus să iei!

IOANA:

Nu mi-ai spus

VICKI:

Chiar dacă nu ți-am spus, trebuia să te orientezi tu! Să pricepi și tu atâta lucru. E o masă de oameni subțiri, ce o să spună despre mine acum?

IOANA:

Nu te enerva, te rog!

VICKI:

Ei nu, dar asta este o chestiune! (*Mohorându-se*). Adică ne dăm atâta osteneală să facem să fie totul la înălțime, și în ultima clipă... Nu serios, ar trebui să vezi mai în perspectivă. Aicea nu mai sunt amicii ăia coate-goale cu care tu poate te-ai obișnuit... Dă-o dracului, Ioana, mă decepționezi, să știi!... Asta era la mintea oricui că trebuie frișcă la cafea!...

IOANA:

Garoiu de obicei nu vrea frișcă...

VICKI:

Asta îl privește pe el, e treaba lui! El face pe originalul. Dar noi trebuie să fim pe fază cu toate. Hélène Apostolide sunt sigur c-o să ne judece cu limba ei ascuțită. Și știi câtă nevoie am de girul ei.

IOANA:

Dragul meu, eu...

VICKI:

Ce să mai lungim vorba, mi-ai făcut-o? Mi-ai făcut-o.

IOANA:

Pot să mă duc repede să aduc.

VICKI:

Acuma?

IOANA:

Viu în câteva minute. Nici nu se bagă de seamă că lipsesc.

VICKI:

Despre asta nu-i discuție. Sunt eu aici.

IOANA:

Bine, am fugit.

VICKI:

Ia-ți ceva pe tine, că-i rece. (*Ea se duce repede să-și ia ceva, el mai examinează o secundă cadourile*). Țasta-i un Gallé, așa-i?

IOANA:

Cred că da. E de la soții Dolinar.

VICKI:

Vezi ce oameni sunt aici? Și noi... Barem brânzeturile să le fi plăcut, sunt franțuzești. Tu ai băgat de seamă diferența? N-ai băgat. Ei haide, ai venit?

IOANA (*dezolată, îl îmbrățișează*):

Te rog să mă ierți!...

VICKI (*desprinzându-se*):

Țara arde și baba... (*Ioana pleacă, Vicki o ia spre sufragerie de unde se aude curând*): Da, încă o scrumieră... imediat, stimată doamnă! Ioana e puțin ocupată, așa că am s-o aduc eu însumi. (*Vine din nou să ia scrumiera. Dă cu ochii de Lică care tocmai a intrat. Duce scrumiera*). Toată lumea dorește cafea?! În câteva minute e servită. (*Revine la Lică*).

LICĂ:

Ce faci bătrâne? Faci burtă? Nu-i nimic, e tot de la Dumnezeu.

VICKI (*mai tainic*):

Fii atent cum vorbești, sunt aici niște tovarăși... (*E plin de prevențiune și prudență*).

LICĂ:

Da. Și l-au dat pe Dumnezeu afară, până când zboară din posturi. Atunci i se agață de picioare.

VICKI (*uitându-se în toate părțile*):

Dumnezeu, nu există, cum știi.

LICĂ:

Tocmai ăsta e hazul. Ei îl inventează când au nevoie, când alunecă pe schemă la vale. Spune, și tu ai botniță?

VICKI:

Mă, Lică, te rog frumos...

LICĂ:

...Să-mi leg și eu una. Ei, hai de dragul tău! Tu știi că eu sunt salon, când vreau. Te rog să remarci că mi-am pus cel mai elegant costum pe care-l am pentru această aniversare. (*Lică e îmbrăcat cam ponosit*). Numai pantofii sunt cam... nelustruiți. Cu draperia asta de catifea cred că le-aș scoate un lustru!...

VICKI:

Ți-adoce Ioana o cârpă din bucătărie, și ți-i...

LICĂ:

Da ce, tu nu poți? Mă Vică mă, am o sete, mă, nebună!

VICKI:

Ai aici masa cu drinkurile. Și te-aș ruga să nu îmi mai spui Vică. Spune-mi Vicki.

LICĂ:

Și tu mie Licki? Nu eram noi Vică și Lică?

VICKI:

Om fi fost...

LICĂ:

Și acum de ce te împleticești așa?

VICKI:

Nu mă împleticesc, nu știu cum să fac: să te introduc acuma la masă, care e pe sfârșite, sau să-ți aduc aici să guști din fiecare fel, până vin și ei la cafea.

LICĂ:

Mi-e egal. Ție-ți plac florile? Văd că ai cu duiumul.

VICKI:

Mă rog, cadouri.

LICĂ:

Da-ți plac? Nu prea te omori. Crisantemele astea, cu carnea lor gălbuie ca o oboseală de față mare! Par-că-s ghiarele unui grifon de catifea. Ce zici?

VICKI:

Zic că nici nu știu nici cum să te prezint.

LICĂ:

Mă prezint singur.

VICKI:

Unde lucrezi tu acum?

LICĂ:

La fabrica de marmeladă.

VICKI:

La mar...? Asta e serios sau e o glumă de-a ta?

LICĂ:

Nu e o glumă de-a mea, e un produs zaharos de primă mână, cu multe calorii.

VICKI:

Și ce ești tu acolo?

LICĂ:

Am fost mai întâi contabil, dar cum nu vreau să mă năclăiesc pe scaun, m-am recalificat și am devenit tehnician. Bat lăzi.

VICKI:

Măi Lică, hai să ne înțelegem: eu o să te dau drept inginer sau economist.

LICĂ:

Tu poți să mă dai și Aurel Vlaicu sau Radu de la Afumați, eu tot la marmeladă sunt. Spune, ai un vin ca lumea, că drinkurile astea... e mai mult eticheta de ele?!... Un vin cinstit cu sifon, un spritz!

VICKI:

Am să îți aduc garafa de dincolo.

LICĂ:

Îmi aduci *garafa*?! Și cine mai e dincolo?

VICKI:

Păi... sunt niște prieteni de-ai noștri... nu-i cunoști. George Dolimar, publicist...

LICĂ:

Publicist, dar nu prea publică.

VICKI:

E la emisiuni pentru străinătate, la ora când tu dormi...

LICĂ:

Bine că stă străinătatea trează și-l ascultă. Altul?

VICKI:

Nevastă-sa, Esthera, traducătoare.

LICĂ:

Ahà. Adică-l traduce.

VICKI:

E o femeie foarte capabilă.

LICĂ:

Capabilă. Pe ce limbă, mă rog frumos?

VICKI:

Te rog lasă glumele astea ieftine.

LICĂ:

Cad prost între oameni scumpi. Cred că ai luat la cadouri! Ți-a ieșit măcar masa?

VICKI:

Lică!

LICĂ:

Ori ce dracu ți-a ieșit, avansarea? scutirea de taxe? Hai bă, că nu se bagă lumea în clift și în negru și la argintării de pomană. E cu *șpilibus* toată afacerea. Zi-i mai departe!

VICKI:

Lică, mă pui într-o situație foarte...

LICĂ:

Mă Vică mă, de când ai devenit Vicki, văd că ai cârmit-o foarte tare. Și în pictură văd că ai luat-o direct la futuriști. Tu adu-mi mie șprițul ăla, și dacă ai și o brânzoaică, și după aia ne împăcăm. (*Vine Ioana, aferată*).

VICKI:

Ce e Ioana?

IOANA:

Mi-am uitat banii acasă.

VICKI:

Ei nu, că asta-i prea mult! Ești complet zăpăcită! După ce că îmi faci boacăna asta... Zău, parcă suntem pădureți, parcă n-am trăi în mijlocul orașului! Greu se iese din primitivism și din bătutu-n cap! Dă-i lui Lică... – îl cunoști?

LICĂ:

Eu, da. Sărut mâna.

VICKI:

... ceva să mănânce, și na! (*Scoate portofelul*) fugi!... că n-am să-i mai pot ține mult pe ăia, auzi-i că se agită. Scuză-mă Lică (*pleacă în sufragerie*).

LICĂ:

Dar ce s-a întâmplat?

IOANA (*servindu-l în fugă*):

Am uitat frișca la cafea... M-am zăpăcit... (*Dă buzna pe ușă, iese*).

LICĂ (*singur, comentând*):

Vică Bungău n-are frișcă la cafea pentru madam Dălînar! (*De dincolo apar familiile Dolinar și Apostolide, avocatul Gaston Garoiu și respectabila d-na Pavlik*).

VICKI:

Da, mai bine o luăm în salon. (*Jenat*). Dânsul e un vechi coleg de-al meu, tovarășul Știrbu, eminent expert în...

LICĂ:

În marmeladă. (*Ceilalți zâmbesc subțire*).

VICKI:

A ținut să mă felicite și el...

LICĂ:

Vream să-i aduc și un cadou, pe văru-meu, dar nu era liber. (*Ceilalți surâd blazați*).

APOSTOLIDE (*privind pereții*):

Foarte frumoase tablouri. E aproape o colecție.

VICKI:

Dacă spuneți D-voastră, care ați străbătut atâtea muzee. Tovarășul Apostolide, eminent economist, lucrează la Comerțul Exterior, așa că a parcurs...

LICĂ:

Cred și eu că a parcurs mult până să găsească un client serios, dacă vinde chibrituri sau lame de ras.

HÉLÈNE:

Soțul meu se ocupă cu *consultingul*, el își dă numai avizul.

LICĂ:

Asta e marfa cea mai bună, avizul. Nu dai nimic, dar banii merg.

HÉLÈNE:

Vă asigur că a făcut afaceri strălucite, domnule.

LICĂ:

Cum văd ce aveți în casă, cum îmi dau seama. Și prietenul meu Vică pot să spun că a devenit eminent. După boarfe. Și el a făcut afaceri strălucite.

ESTHERA (*ca să schimbe vorba*):

Ați fost la recitalul lui Aldo Ciccolini? O încântare! A cântat și *Partitele* și din *Clavevinul bine temperat*.

LICĂ (*lui Vicki*):

Ziceai că-mi dai un șpriț.

ESTHERA:

Eu am un cult pentru Bach.

LICĂ:

Sunteți catolică? Sau profesoară de trigonometrie?

ESTHERA:

Nu. De ce? (*ironic*) E nevoie?

LICĂ:

Ar fi. Bach e sau rigoare sau pietate. E un sentiment de damnație mântuit în împăcare geometrică. Sau în jubilație mistică. După cum pășiți D-voastră pe tocurile astea nu cred că vă pătrunde pioșenia mai sus de carâmb. E o simplă ipoteză.

HÉLÈNE:

L-ați ascultat pe Ciccolini?

LICĂ:

Da, eram unul din picioarele pianului. Nu m-ați văzut?

GAROIU:

Totdeauna sunteți așa de bine dispus?

LICĂ:

Numai la înmormântări. Cum e și asta.

VICKI (*ca s-o dreagă*):

Vrea să spună că înmormântează încă un an. Are dreptate...

DOLINAR (*distins-melancolic*):

Și poate câteva iluzii. Ca noi toți.

D-na PAVLIK:

De ce vorbim de lucruri sinistre? Trebuie să fim optimiști!

LICĂ:

Prima sută de ani e mai grea, doamnă. Văd că ați traversat-o cu brio!

D-na PAVLIK:

Domnule, nu-mi amintesc să-mi fi fost prezentat până acum.

VICKI:

Este o lipsă a mea, doamnă Pavlik. Dați-mi voie...

D-na PAVLIK (*cupant*):

Și nici să-mi fi exprimat o asemenea dorință. Te rog foarte mult! (*Se depărtează*).

VICKI:

Vă cer scuze!

LICĂ:

Nu-mi amintesc...

VICKI:

Taci, Lică!

LICĂ:

...ca groparul să trebuiască să fie prezentat la ciocli. Cu atât mai puțin la catafalc. De la Shakespeare încoace groparul are dreptul să spuie ce vrea și să ciocăne în toate craniile goale. (*Proteste la musafiri.*) De altminteri cu d-na Pavlik suntem cunoștințe vechi, de la Craiova. Noi veneam cu derbedeul ăsta să ne dăm în bărci, și D-voastră erați casieriță la *luju* ăla care se învârtea. Casieriță-patroană, dacă nu vă confund.

VICKI (*venind spre el*):

Auzi? Te rog mult! (*D-na Pavlik a dispărut.*)

LICĂ:

Și eu te-am rugat foarte mult să-mi aduci un sifon. Nu ți-am cerut un cap de țară. Când eram chinderi și cărai cu tac-tu sifoane cu căruța cu un cal, parcă erai mai sprinten.

VICKI (*întors cu autosifonul*):

Unde e Doamna Pavlik, a plecat? Ai supărat-o!...

LICĂ:

O să ne desmoștenească. Plus c-o să-și ia înapoi și argintăria pe care a împrumutat-o pentru recepție. Poți să mă buzunărești, n-am luat nimic. Și răspund și de corectitudinea dâșilor, afară de doamna cu traduceri, căreia nu-i pot refuza onoarea de a o suspecta.

GAROIU (*indignat*):

D-ta spuneai că ai rolul de gropar. Eu cred mai degrabă că ți l-ai luat pe cel de bufon.

VICKI:

Maestre nu trebuie să vă supărați. A venit și puțin băut.

LICĂ:

Ca să îți fac economie. Cum le fac și dâșilor, de spirit. (*Lui Garoiu.*) Maestre al elocinței barate, ca să pot face pe bufonul mi-ar trebui cel puțin o curte princiară; ori dumneata ești numai la Curtea de Apel. Unde n-ai nevoie de bufon fiindcă te dai singur în spectacol. Cu prea puțin succes, probă că l-ai nenorocit pe văru-meu care ți-a fost client. Nu ne putem întâlni deci nici pe acest teren. Produsele zaharoase pe care le fabric eu sunt mult mai suculente decât zăhărelul distins pe care-l vinzi.

GAROIU:

Ce impertinență! Tovarășe inginer!...

LICĂ:

Dacă te superi, ia-ți și cadoul, că-i scump. Poate-l mai duci undeva.

VICKI (*lui Lică*):

Te rog imediat să mă părăsești. Dar imediat, Lică!

LICĂ:

Am înțeles. (*Se ridică, pleacă spre ușă. Acolo dă nas în nas cu Ioana care se întorcea cu frișca. Lică îi ia frișca și-i spune Ioanei, mai încet, înainte de a fi văzută.*) – Du-te și vino peste un ceas. Te rog eu. Așa-i piesa. (*Ioana pleacă nedumerită, Lică se întoarce.*) De ce să te părăsesc la greu? V-am adus frișca la cafea, tovarășe Bungău. Am să stau jos. Și am să tac. Vă promit. (*Merge la baie, apoi va reveni, se va așeza în fotoliu și va rămâne o vreme mut.*)

GAROIU:

Atunci am să plec eu!

VICKI:

Maestre!

GAROIU:

Nu, ne vedem altădată. Fără supărare. Duduia Ioana văd că s-a retras. D-na Pavlik s-a dus în apartamentul ei...

VICKI:

Dar, vă rog!... E un accident, pe care...

GAROIU:

A fost foarte plăcut, la început. Păcat. Mulțumesc. Vă salut. (*Iese. O mașină demarează.*)

VICKI (*revenind confuz de la ușă*):

Atunci?... (Tăcere lungă.) Un whisky? Un curaçao! (*Își toarnă, beau.*)

APOSTOLIDE:

De unde mai luați whisky?

VICKI:

Eh, după împrejurări... (*Fierbe, dar se străduiește să facă față.*)

APOSTOLIDE:

Eu am adus de la Londra câteva sticle, dar firește... (*gest obosit, că adică le-a dat.*)

VICKI:

White Horse sau *Belantine*?

APOSTOLIDE:

Și, și.

ESTHERA:

Eu nu pot să beau decât *Scotch*. Spuneți ce vreți despre mine, dar asta este. De multe ori mă cert cu bărbatul meu, vrea să mă obișnuiască cu sila cu *Balantine-ul*. Dacă nu e *Scotch*, atunci prefer votka.

HÉLÈNE:

Da, se zice că e mai curată.

DOLINAR:

În orice caz mai curată decât băuturile noastre care sunt o mizerie.

ESTHERA:

Unii fabrică marme... (*Vede pe Lică, se întrerupe.*) Ah, pardon! (*O altă tăcere.*)

HÉLÈNE:

A fost o toamnă foarte frumoasă și lungă. Și un peisaj!

ESTHERA:

Da, și noi am stat la Predeal câteva zile, Georges a avut de lucrat un material pentru radio, ambetant.

DOLINAR:

Oh, draga mea! Un material obișnuit. Ce nu e ambetant în condițiile...?

VICKI:

Vă urmăresc uneori cu foarte mult interes. I-am spus și directorului general...

DOLINAR:

Fleacuri... Face omul ce poate, știi dumneata...

APOSTOLIDE:

Da, și ce spuneți de Predeal?

ESTHERA:

Excelentă vreme... Am fost cazați la „special”. Am dat drumul șoferului, și câteva zile... (*Se aud râsete din camera din fund.*)

HÉLÈNE:

Jack a rămas cu Vali în sufragerie. Vin ei. Și noi am fost în week-end, cu ocazia asta am făcut și puțină aprovizionare... Era un peisaj ca-n Corot. Merele lui Cézane, vă mai amintiți?

ESTHERA:

Dar ce, le aduc în piață? Alea care le aduc nu sunt bune nici de marmă... (*Realizează pe Lică.*) ... ah! pardon!

APOSTOLIDE:

Totuși, s-a mai îmbunătățit ceva. E o chestiune și de conjunctură... Plus că avem o rată a creșterii impresionantă... Toate clădirile astea...

DOLINAR:

V-ați cumpărat apartamentul?

APOSTOLIDE:

Ce puteam face? Dar nu de la Stat, am găsit o altă combinație, cu amenajări s-a urcat la vreo 400 000... Și tot nu e ce am vrea. (*Lui Vicky.*) D-ta cât plătești aici?

VICKI:

M-a costat o groază de bani, era să renunț la mașină. Am tăiat toate excursiile externe, nu mai plec decât în delegație, nu se poate altfel.

HÉLÈNE:

Da, și noi trebuie să ne restrângem, mai ales dacă Jack o ia pe Vali...

ESTHERA:

Sunt perspective?

HÉLÈNE:

Nu știu. Dar unde e duduia Ioana?

VICKI (*încurcat*):

Pe aici pe undeva... Cred că s-a dus la farmacie.

HÉLÈNE:

Am obosit-o. A avut mult de lucru, așa-i?

APOSTOLIDE:

Și s-a descurcat de minune.

DOLINAR:

Da, are calități menajere...

ESTHERA:

Ba nu, de ce spui, e și drăguță... Dacă s-ar pune puțin în valoare...

APOSTOLIDE:

Până la urmă, tot nu știu: sunteți pe punctul de a vă căsători?

HÉLÈNE:

Voyons, mon cher, să nu fim indiscreți!...

VICKI:

Nu știu încă... Nu ne-am hotărât... Nu sunt „toate condițiile întrunite”...

ESTHERA:

Dar o „cunoști”, vorba ceea, de o vreme bună.

DOLINAR:

Asta înseamnă că o cunoaște din ce în ce mai puțin. „Vremea bună” a cunoașterii este la început. Nu-i așa?

VICKI:

Cam așa... Noi, totuși, avem sentimente foarte bune, prietenești. E și gospodină. Sigur că mai uită din când în când câte ceva...

ESTHERA:

Are dreptate Georges: la început e miere și pe urmă începe să fie marmă... Ah, pardon!

VICKI (*văzând că Lică pirotește*):

Nu-mi sculați amicul din somn, vă implor, altminteri iar începe. (*Iar se face o imensă tăcere.*)

HÉLÈNE:

Credeți c-o să avem o iarnă lungă, cum se spune?

DOLINAR (*pufnește și se scoală*):

Ați văzut vreodată un pronostic care să se realizeze? (*Pauză.*) Mi se pare că ar trebui să plecăm, Esther.

VICKI:

Vă rog să mai stați, să vă mai serviți! Ioana trebuie să se întoarcă.

DOLINAR:

A fost foarte plăcut dar... mai avem de lucru. Galera publicisticii, – ce să-i faci!

ESTHERA:

E stă acum să scrie până dimineața. Apropo, ați văzut tapiseria iraniană?

HÉLÈNE:

Nu. E interesant?

ESTHERA:

Extraordinar.

VICKI (*lui Apostolide*):

Vreau să vă rog și eu, când mai vin mașinile acelea automate de spălat vase din Italia...

APOSTOLIDE:

Cred că va fi un stoc mic, dar să vedem!...

VICKI:

Aș vrea s-o cruț pe Ioana, să nu-și mai strice mâinile.

APOSTOLIDE (*cam ironic*):

Înțeleg... Ar fi și păcat. Unde sunt copiii?

DOLINAR:

Noi o luăm înainte. Omagii. (*Lui Vicki spre ușă, blazat.*) A fost destul de plăcut. Dacă nu era dânsul (*Lică*) puteam să mai vorbim... (*Se salută.*) Complimente dudu! Ioana... A făcut un pește magnific!...

VICKI:

De fapt l-am dat la Athenée Palace să-l facă. L-am primit de la... (*spune ceva la ureche, Dolinar dă din cap înțelegător și admirativ*).

ESTHERA:

Oricum, să-i spui c-o pupăm și că-i mulțumim. (*Ies.*)

HÉLÈNE (*care a căutat tinerii*):

Nu sunt în sufragerie, Costi!

VICKI:

Probabil că s-au dus în dormitor să se odihnească. Nu face nimic. Mai stați. Vă servesc cafelele.

HÉLÈNE (*strigă, de formă*):

Jack! Vali! Nimic. Se joacă. (*Vicki iese puțin la oficiu.*)

LICĂ (*deodată*):

D-voastră ce cadou ați adus aicea?

APOSTOLIDE:

Dar ce te interesează pe d-ta?

LICĂ:

Eu fac inventarul, am fost contabil. Dacă ați adus *cloisonné-ul* ăla, cred că v-ați plictisit destul în contul lui până acum.

HÉLÈNE:

E adevărat. Și vrei să ne distrezi dumneata?

LICĂ:

Vreau să vă trimit acasă, nu vedeți că vă scapă căscatul? N-aveți nimic de spus. În general nu prea aveți nimic de spus, că prea vă merg toate. Cum credeți că va fi primăvara, bună?

APOSTOLIDE (*confuz*):

Pentru ce?

LICĂ:

Pentru marmeladă. Hai, valea, acasă, prăpădiților, care n-ați săpat niciodată un măr, dar vă țuguiați buzele la *curaçao*. Și la critici subțirele și la laude peltice. (*Îi aduce și îi ține mantonul lui Hélène.*) – Doamna e servită! O, ce zibelină din importurile fără exporturi ale tovarășului consilier. O, ce căciuliță din avize! Ce pantofiori din luări de cuvânt principale în ședință! Ce ciorăpei din rapoarte roze ticluite!

APOSTOLIDE (*roșu*):

D-ta ești un huligan!

LICĂ:

O, ce mânuși din sfinte indignări cetățenești împotriva celor ce n-au mânuși!

APOSTOLIDE:

Ești un huligan și am să mă interesez la locul d-tale de muncă!...

LICĂ:

Și ai să vii să fabrici d-ta marmeladă din avize? D-ta știi ce e marmelada? E soare transferat în sucurile pământului, adunat apoi și vânturat până când din rozuri mustoase și din pielețe sidefii, din carne albă de sâmburi și must liliachiu se face o boare care îți umple nările și se așează și se uscă spre dulce, și o iei și o tai și o modelezi și la sfârșit îți înfigi dinții în ea și-i mesteci formele posibile, cu încântarea de a se topi în tine. (*Cei doi au rămas siderați.*) Așa că plecați.

HÉLÈNE:

Vali! Jack! (*Cam speriată, îl ia de braț pe Apostolide, care face semn că Lică e scrântit, și ies. Apar și Jack și Vali peste o secundă.*)

LICĂ:

Iar voi, nu vă mai gădilați de pe acum, grăsunăși sătui ce sunteți, că n-o să-i mai dați de gust mai târziu. (Lui Vali.) Și tu, dacă-i faci mendrele domnișorului-tovărășel, cu ele rămâi, că nu te mai ia niciodată. Și e foarte just. Ce să mai descopere când, vorba aia, a explorat tot continentul, inclusiv comorile Incașilor?!

JACK:

Haios ești, bă! (*Ia niște țigări de pe masă.*)

VALI:

Dă-l încolo, că-i beat. (*Umflă o sticlă și ies. Peste o clipă intră Vicki cu cafeaua și nu mai vede pe nimeni.*)

LICĂ:

E cu caimac, tovarășe Bungău? Altfel n-o beau.

VICKI:

Unde sunt oamenii?

LICĂ:

Aici. Ce, nu mă vezi? Ai mai avut și alții?

VICKI:

Haide Lică, lasă tâmpeniile! Unde sunt musafirii?

LICĂ:

Ești singur, stimabile, singur pe lume. Dacă plec și eu, ești singur de tot, recunoaște.

VICKI:

Unde e Ioana?

LICĂ:

Unde ai trimis-o. S-a dus să-ți facă pantofii. N-ai spus că se pricepe?

VICKI:

Vorbește odată serios, ori te... te...

LICĂ:

Să nu mă înjuri de mamă acuma când ai atâtea lucruri distinse în casă. Nu cadrează. Nu se poate *Gallé*, stampă japoneză, și „luate-ar dracu!"; E o chestiune de stil. Ioana a ta a plecat pentru că n-ai stil.

VICKI:

Ioana!? Unde a plecat?

LICĂ:

Iar eu am venit special ca s-o ajut să plece.

VICKI:

Mă Lică!

LICĂ:

Licki! De la lichea. Tu nu știi că toată viața am fost o lichea? Tu nu știi că toată viața te-am invidiat, și că panorama pe care am făcut-o aici am făcut-o din invidie? Și cel mai mult și mai mult te-am invidiat pentru Ioana.

VICKI:

Tu??

LICĂ:

N-ai știut?! De ce ți-am cerut numărul de telefon? Ca să vorbesc cu ea când lipsești de acasă.

VICKI:

Și... ai vorbit?

LICĂ:

Bineînțeles.

VICKI:

Nu te cred!

LICĂ:

Nici nu e nevoie.

VICKI:

Și cum te-ai decis acum dintr-odată să-mi spui?

LICĂ:

Pentru că abia acum s-a hotărât și ea.

VICKI:

Ce?

LICĂ:

Să te lase. Azi m-a chemat la fabrică și mi-a spus: nu mai pot, Lică, mă tratează ca pe o servantă. Vino să mă iei, e ziua lui, te faci că vii să-l feliciți și când pleacă musafirii vorbiți ca între bărbați. De-aia i-am și... grăbit puțin să plece, ca să am timp să-ți spun.

VICKI:

Lică, tu aiurezi.

LICĂ:

Deloc.

VICKI:

Asta e una din cacealmalele tale alea obișnuite.

LICĂ:

De data asta, nu. Când iei o femeie pe toată viața nu mai e un lucru așa de obișnuit.

VICKI:

Și de ce o iei? Mă faci curios

LICĂ:

Cum de ce o iau? Pentru că Ioana e una dintre femeile cele mai extraordinare pe care le-am văzut.

VICKI:

Ioana!?

LICĂ:

Asta nu e numai părerea mea. Eu mai pot să mă înșel. Dar sunt atâția oameni care mi-o spun. Și la cafenea, și unde mă duc. Și care i-o spun și ei, nu numai mie. Cum mă, tu n-ai băgat de seamă ce umeri are Ioana?

VICKI:

Umeri!?

LICĂ:

Eu cred că are cei mai frumoși umeri din tot Bucureștiul.

VICKI:

Dar unde i-ai văzut tu?

LICĂ:

Se văd, măi Vică! Se văd și prin rochie. Dar mai ales când sunt goi. Sculptorul Vangheliu, îl cunoști, ai auzit de el, a expus în Franța, mi-a spus: ah, dar sunt niște sculpturi, umerii acestei tovarășe! Vrea să-i facă bustul gol. Spune că ar fi mai teribil decât al Paolinei Bonaparte. Stoichițoiu, eseistul, când sunt cu el, de câte ori o vede intrând, comandă câte o șampanie.

VICKI:

Dar când o vede? Unde?

LICĂ:

Intră uneori să-mi spuie câte ceva la Capșa. Și, firește, dacă o rugăm, e drăguță și acceptă să mai stea puțin cu noi. N-o rețin pentru că efectiv mi-e frică, ce mai încoace și încolo.

VICKI:

De cine?

LICĂ:

De mai mulți. Un maior, o frumusețe, lucrează la Casa Centrală a Armatei, mereu e pe urma ei. E mai tânăr decât mine și, în mod normal,... Dar n-am s-o las, chiar dacă fac moarte de om!...

VICKI:

Tu bluffezi, minți! Ea nici nu te cunoștea azi când ai venit.

LICĂ:

Așa era înțelegerea. Se jenează de tine, ce vrei! De-aceea nici n-a acceptat să fie de față la convorbire. A plecat.

VICKI:

Unde?

LICĂ:

Mă rog, ne privește. Avea intenția s-o facă mai demult.

VICKI:

Dar are toate lucrurile aici! Nu fi dobitoc.

LICĂ:

O să vie să și le ia. Dacă nu vrei să mi le dai mie.

VICKI:

Cum o să ți le dau, ești nebun?

LICĂ:

Într-un fel, sunt. Mă Vică, atunci când cineva se decide să facă pasul pe care vreau să-l fac eu, trecând peste toate...

VICKI:

Vrei să spui: trecând peste prietenia pe care mi-o datorezi.

LICĂ:

Nu prea îți datorez mare lucru în materie de prietenie. N-am unde să ți-o prestez, ești în altă sferă. N-am auzit eu cum ai mârâit când te-am anunțat că vin la tine?

VICKI:

Ți s-a părut.

LICĂ:

Mi s-o fi părut atunci, dar când i-am văzut pe gagii de-aici nu mi s-a mai părut. Așa că nu-ți vorbesc din prietenie, am lăsat-o la ușă. Sau, și mai exact, am lăsat-o în maidanele și bodegile de pe vremea când eram de-o seamă.

VICKI:

Scote-mi pe nas acum și că am avansat!...

LICĂ:

Nu că ai avansat, că te-ai boierit. Că te învârți în gol, între vase scumpe în care nu pui nimic decât pentru decor. Că trăiești în decor, între oameni decorativi, cu morgă, cu oboseli distinse, cu ifose boierești: Madam Pavlik care o teroriza pe Ioana și o privea de sus, prin lorgnon, ca pe un animal ciudat, ca pe o corcitură...

VICKI:

De unde știi?

LICĂ:

Fiindcă mi-a mărturisit. Această reprezentantă a distincției aristocratice care nu e decât o circăreasă boccie măritată cu un moșier apelpisit n-o înghite pe Ioana, care e sănătoasă și robustă, și atunci îi pune mereu căpăstrul și zăbala bonton-ului ciocoiesc, și o ține în dârlogi. Recunoaște că ți-a spus de multe ori că „nu e de tine”. (*Vicki tace.*) Cu atât mai bine iubitele: e de mine.

VICKI (iritat):

Nu e de tine! Fii serios!

LICĂ:

Atunci s-o lăsăm maestrului Gaston Garoiu care-i face curte unde o prinde și-și bagă, vorbindu-i despre Debussy, proteza răumirositoare cât mai aproape de umerii ei divini.

VICKI:

Nu!

LICĂ:

Ba da. Și care, ipocritul, ca să se ascundă că zemuiește și colcăie de dorinți impure, neputincios s-o impresioneze pe această țărăncă dreaptă ajunsă din greșeală în patul tău, o umple de sarcasme, adică un fel de bale în care își consumă insuccesul bărbătesc. Hai, ce dracu, știu totul! De ce crezi că l-am expediat? Din gelozie. Nu dau voie acestei reptile pedante să se atingă de Ioana mea!

VICKI:

A ta!?

LICĂ:

A mea, de-acum înainte. Tu ai avut șase ani timp să te gândești, nu poți să zici că nu ți-am lăsat răgaz. Ai luat-o când era desenatoarea ta tehnică și când te mulțumeai cu puțin și ea tot cu puțin. Acum tu vrei vase, tablouri, relații, iar ea vrea un bărbat. Tu ai găsit ce-ți trebuie, un cerc distins, subțire, blazat, gol; ea m-a găsit pe mine: suntem chit.

VICKI:

Cum o să te ia, mă Lică, pe tine? Tu ești în stare, cu mijloacele tale, să ții o femeie?

LICĂ:

Uite că tu, cu ale tale, n-ai fost.

VICKI:

Ce-o să mâncați, pâine cu marmeladă?

LICĂ:

Normal. Ca să putem bea cafea cu frișcă la urmă. Tu crezi că poți să îți o femeie adevărată cu mofturi? Și cu „ah! ce frumos a fost la Predeal!”? Și cu „mi-am schimbat tacheții la Volvo, cu valută!”? Și s-o trimiți să-ți facă ghetele cu mâna aceea pe care, când o sărută, profesorul Martinescu tremură cinci minute?

VICKI:

Martinescu, biologul?

LICĂ:

Da. Mi-a spus că din punct de vedere al funcțiilor vitale Ioana e o minune.

VICKI:

Când ți-a spus asta?

LICĂ:

Cînd l-am consultat.

VICKI:

Pentru ce?

LICĂ:

Nu te mai interesează acuma, e târziu.

VICKI:

Crezi tu!

LICĂ:

Îți spun că e târziu. Poate și pentru mine e cam târziu. Ea îmi face o mare onoare, în orice caz, că mă acceptă, când are atâția candidați.

VICKI:

Candidați? Care...?

LICĂ:

Dar și eu, cum ți-am spus, trec peste orice, inclusiv peste faptul că o iau de la tine. Îți închipui că nu de tine mi-e frică mie, tu ai avut șansa ta. Mi-e frică de ceilalți.

VICKI:

Hai mă Lică, nu mai inventa, băiatule: care ceilalți?

LICĂ:

Ei nu zău, tu chiar îți închipui că Ioana a rămas tot timpul agățată numai de tine? Cu calitățile pe care le are? Măcar din distracție, din neatenție, din ceva, din curiozitate poftim, și tot își mai dă o femeie în petic. Dar când are și motive sufletești s-o facă!... Însă eu sunt hotărât să trec peste toate.

VICKI (apucându-l de guler):

Stai nițel!...

LICĂ (degazându-se):

Lasă-mă, că mă șifonezi... Și eu n-am cine să mă calce. Și nici nu e cazul să faci cu mine pe gelosul. Eu nu pot să spun că *am văzut-o*. Dar de întrezărit...

VICKI:

Cu cine?

LICĂ:

Cu un sportiv din lotul național de atletism, îmi scapă numele. Știu că m-a frapat ce extraordinar mergeau. Era un vânt și-l despicau cu pieptul. Pieptul Ioanei: carenă. Gâtul întins, fața biciuită. Rafale de frunze pe jos. El întors la trei sferturi, cu un profil grecesc, cu

obrazul supt, o asculta zâmbind. Avea o gură lungă, umezită de burniță. Ea avea burniță pe pleoape, ceva cețos, diafan...

VICKI (*încet*):

Taci...

LICĂ:

Dar jos: împletirea aceea de pași care mergeau în cadență, molatic, însă cu mușchii cambrați... Glezna ei, a lui... Zău, făcea să-i vezi!... Mi s-a strâns inima, dar mi s-au umplut ochii de plăcere. Nu-i nimic, am zis, am să fiu mai mult decât acest tânăr! Aceasta e dulceața de un moment, eu voi fi marmelada bună, hrănitore, pe care o mănânci toată viața!...

VICKI:

Dacă n-ai fi un caraghios, beat, aș spune că ești un poet...

LICĂ:

Toți poeții sunt puțin beți și puțin caraghioși. Din fericire, tu ești apărat: stai numai între oameni gravi, fără haz. Între strămbători de nas...

VICKI (*frământat*):

Cum ar putea Ioana...?! Sau cum a putut...?!

LICĂ:

Tânărul acela nu strâmba din nas, era numai bunăvoință. Cum eram și noi la vârsta lui. Ce să faci? După ce scapi de dârlogi, zburzi... Tu ai rămas cu hamul.

VICKI:

Dar cum ar putea să mă înșele, cu ochii ăia senini ai ei?!

LICĂ:

De ce să te înșele, că doar nu-i nevestă-ta? Asta e o întrebare pe care, oricum am lua-o, n-ai dreptul s-o pui, Vică. Ai ținut-o... v-ați ținut,... a fost o simplă convenție, nu? Asta e o întrebare pe care o pot s-o pun *doar eu*, după ce ne luăm. Dar atunci sunt sigur că nu se va mai întâmpla nimic.

VICKI (*batjocoritor*):

Sigur!? Ești sigur!?

LICĂ:

Da. În fond Ioana e un om foarte cinstit. Cu cine e cinstit.

VICKI:

Am văzut. După felul cum mi-a tănuțit totul. Și în special „relația” cu tine.

LICĂ:

E normal s-o tănuțiască și de-acum încolo. De la ea n-ai să scoți o vorbă. O să-l ia mereu pe „nu” în brațe. Tocmai fiindcă e cinstită. Ea când se angajează odată o face definitiv. Până atunci însă, e mormânt.

VICKI:

Dar eu...

LICĂ:

Tu n-ai angajat-o. Tu ai... cum să zicem noi... tu ai exploatat-o. Ți-a plăcut de ea cândva, îți făcea și puțină firmă. Acum nu-ți mai face, deci nu-ți mai place.

VICKI:

Ba da...!

LICĂ:

Minți. Dacă-ți plăcea, îi dădeai afară pe toți tâmpiții ăștia care o micșorează privind-o. Pe burghezii și neo-burghezii ăștia nefericiți. Spărgeai un vas în capul snobilor. Și o luai de mână...Nu: o luai în brațe...

VICKI:

Am luat-o de atâtea ori, și uite totuși...

LICĂ:

Nu așa! Există un luat în brațe care înseamnă pentru o femeie mai mult decât orice. Când te apleci cu pioșenie asupra ei, o ridici ușor de la pământ, o aduci la piept cu amândouă mâinile și privind-o drept în ochi treci, înfiorat, pragul casei, așa cum făceau bătrânii noștri. Și auzi muzici peste tot, de la arhaicul „Vino în Livan mireasă” până la Partitele lui Bach, și înaintezi cu soția ta, vrăjit, strângând în brațe un lucru cald, concret și totuși aerian, imaterial...

VICKI (*constată uimit*):

Nu ești beat!

LICĂ (*simplu*):

Nu sunt, Vică. Pentru un asemenea moment orice beție e de prisos.

VICKI (*ezitând*):

Și...ea a plecat într-adevăr? Spune!

LICĂ:

Da. Și acum am să plec și eu după ea. Sper că nu te-am supărat prea mult.

VICKI:

Tu!?! (*Apoi.*) Pe tine n-am cum să mă supăr, nu-mi ești dator cu nimic, ai dreptate.

LICĂ:

Decât cu un mic cadou de ziua ta...

VICKI:

Dar pe ea...! (*Acum e sincer consternat.*) care părea așa de sigură, de credincioasă!...

LICĂ:

Să-ți schimbi viața nu e o necredință. Ioana nu e din categoria aia de femei care schimbă zilnic iubii sau îi primesc pe rând, bătându-și joc pe urmă de fiecare... Înainte de a veni la tine am băut un pahar la una de-asta, m-a luat un amic, să-l conduc. Cât am stat acolo un sfert de oră, la d-șoara asta Suzette și mai nu știu cum, au dat vreo trei tâmpiți telefon. Să vezi ce-i turna fiecăruia, cum îi vrăjea!... Și la sfârșit îi evalua: ăsta e de-atâta, ăsta de-atâta... Unul avea chiar mașină ca a ta, mi s-a părut nostimă, coincidența...

VICKI (*tremurând*):

Era frumoasă... dama?

LICĂ:

Da, avea ceva care sclipea, cum are o cutie de conserve goală în gunoi, mai ales după ce își pierde eticheta... O mătă sangvină strângând bani cu picioarele și acoperindu-i să nu miroasă... cam așa ceva. Vorbea sclivisit ca tipii tăi, dar duhnea a prostituție. De-aia când găsești un om, un om adevărat, cu puterea și adevărurile vieții în el, n-ai voie să eziți. Am plecat. A, am uitat să te felicit. Să-ți meargă bine, Vică! Tot mai bine! La mai mare! Bineînțeles că la nuntă nu te chem. Nu e decent... (*Iese.*)

VICKI (*rămâne livid, prost, nu știe ce să creadă. Ca să-și facă de lucru se apucă să cerceteze, cam absent, cadourile care i s-au adus. Le întoarce pe o parte și pe alta. Apoi brusc, cuprins de mânie, apucă telefonul, face un număr și spune*): Suzette? Cocotă ordinară, te dau la toți dracii! (*Dar un vas Gallé pe care-l are aproape îi aduce aminte de replica lui Lică și închide. Se așază într-un fotoliu și rămâne mai multe minute. În ușă a apărut Ioana. El o privește buimac.*)

IOANA:

Ce s-a întâmplat? Ești singur? Au plecat toți? (*El nu răspunde.*) A plecat și prietenul tău?

VICKI:

Prietenul meu!?! (*Cu răutate.*) Da. Nu v-ați întâlnit?

IOANA:

Și de ce nu răspunzi la telefon?

VICKI:

Pentru că e o... (*se stăpânește*) pentru că e o... greșeală!...

IOANA:

De unde știi?

VICKI:

Știu! (*Pauză. Ezitare.*)

IOANA:

Să strâng?

VICKI:

Strânge cât mai repede! Strânge cât mai repede și... să terminăm!

IOANA:

Cu ce?

VICKI:

Știi tu cu ce. Ori îți închipui că acum o să suport să-mi spui baliverne. Sau să negi. N-are rost. (*Apoi brusc.*) Ioana! (*Ioana vine și se așază pe jos lângă fotoliul lui.*) Ioana de ce s-a întâmplat asta? De ce ne-am depărtat?

IOANA:

Nu știu...

VICKI:

De ce pleci? De ce a trebuit să vină amicul ăsta, tocmai azi, și să...? Ioana, tu mergi cu el, spune?

IOANA:

Unde?

VICKI:

Sau mergi cu atletul?

IOANA:

Care atlet?

VICKI:

Ioana, de ce ești vicleană cu mine, de ce? Am fost atâta vreme prieteni!... Ioana, de ce a venit amicul ăsta azi aici?

IOANA:

Ca să îți facă un cadou, așa am înțeles... Ce cadou ți-a făcut? (*Îl privește cu inocență.*)

VICKI: (*desbui măcindu-se puțin*):

Ioano, dă-mi mâna! (*Ea i-o întinde, el o examinează atent, o mângâie. Apoi coboară spre umeri, îi mângâie și pe aceia. Murmură.*) Sculptură (*Apoi, după alte mângâieri mâna i se crispează pe ea, strângând-o.*) Nu! (*Ea îl privește uimită. El îi poruncește cu un elan straniu.*) Ioana, scoală-te în picioare! (*Ea se scoală, aproape speriată, odată cu el.*) Pune Bach! (*Ea ezită, el strigă:*) – Pune Bach! Mi l-au adus unii, nu mi-a plăcut niciodată, dar acum... acum... pune-l!...

IOANA (*se duce și pune un disc și se întoarce îngrijorată la el*):

Ce s-a întâmplat dragul meu?...

VICKI: (*o examinează toată de parcă acum ar vedea-o întâi, apoi o ia încet de la pământ, o ridică în brațe și purtând-o grav îi șoptește*):

„Vino în Livan mireasă”... Nu, vino în casa ta stăpână... vino pentru totdeauna... vino! Ioana, soția mea!... vino!... (*Trece emoționat și solemn pragul camerei din fund.*)

CORTINA

Indicații de regie

Și în piesa „Cadoul”, Paul Everac, așa cum ne-a obișnuit cu piesele sale scrise până acum, se plasează în centrul problemelor de stringență actualitate. În cazul acestei piese, tema se ascunde în însăși metafora titlului: „Cadoul” făcut de Lică prietenului său fiind de fapt o revizuire a atitudinii lui Victor Bungău în fața vieții, în fața dragostei, față de sine însuși – problemă de conștiință frecventă în viața noastră curentă. De astă dată, critica incisivă a lui Everac se îndreaptă împotriva unei mentalități pe care Lică o numește „a neo-burgheziei”, a snobismului, a lipsei de omenie și de sentiment și în ultimă instanță și cea mai gravă a înăbușirii glasului propriei conștiințe. Piesa începe la capătul unui drum involutiv parcurs de conștiința lui Victor Bungău. Înțelegem din piesă că altă dată Vicki de azi a fost Vică – prietenul lui Lică și că pe parcurs, influențele proaste și un fond alterabil l-au adus la această formă finită în care ni se prezintă la începutul piesei.

De la început, din convorbirea cu Suzette, ne dăm seama de profilul etic al lui Victor Bungău, la care se vor adăuga noi trăsături de acest gen. Pe parcursul desfășurării piesei „personajele” invitate la Victor Bungău acasă fac parte din aceeași lume satirizată de Paul Everac, o lume care trăiește din expediente cu profesii ciudate, cu ciudat de mulți bani, o lume pentru care marile probleme ale existenței sunt țigările americane, mărcile de whisky, „prezențe” în sălile de concert etc. În mijlocul acestei „adunări distinse”, Ioana, iubita lui Victor Bungău, se simte stingheră, nelalocul ei, fiind total diferită de această protipendadă.

Lică – prietenul din adolescență al lui Vicki, sosit neinvitat la petrecere – tulbură distinsa companie prin remarcile sale pline de adevăr, finalmente dându-i afară pe ușă în modul cel mai direct. Rămas singur cu prietenul său, va reface pentru acesta drumul invers spre conștiința lui – izbutind în final ca Vicki să se transforme în Vică.

Personajul principal al piesei este firește Victor Bungău, fost Vică, actualmente Vicki. Caracteristicile principale sunt: superficialitatea, snobismul (vezi momentul cu vasul Gallée, cu brânzeturile franțuzești, etc.), puternicul instinct de proprietate care se manifestă cel mai acut în relația cu Ioana.

Citându-l pe Lică: „te-ai boierit. Te învârți în gol, între vase scumpe în care nu pui nimic decât pentru decor. Că trăiești în decor, între oameni decorativi, cu morgă, cu oboseli distinse, cu ifose boierești”.

Pe aceste coordonate personajul se va mișca până va rămâne singur cu Lică. Din acest moment începe evoluția personajului având ca rezultat, în final, transformarea sa. Aș atrage atenția instructorului care va monta piesa să aibă în vedere gradația spectacolului din acest moment și până la final, încercând să nu pedaleze numai pe gelozia pe care Lică i-o provoacă lui Victor, ci încercând ca odată cu descoperirea Ioanei, Victor Bungău să se descopere și pe sine și *treptat* să renunțe la personajul cu care ne-a obișnuit.

Al doilea personaj, în ordinea importanței este Lică – cu aerele sale de pușlama, cu limbajul său colorat, Lică glumește totuși serios, foarte serios. Sub aparența glumei el ascunde lucruri grave pe care are grijă ca fără perdea să le scoată până la urmă la lumina zilei. Lică este un fel de „șef al sectorului suflete” care în această piesă se ocupă de sufletul prietenului său, considerând acest gest de prietenie ca fiind „cadoul” său material, cadoul pe care i-l face lui Victor este Ioana pe care i-o redăruiește. N-aș spune că fără un pic de mândrie. N-aș spune că fără un pic de gelozie. Dar Vică este prietenul lui chiar când își spune Vicki.

Personaj ceva mai șters, Ioana este un argument în pledoaria pentru frumusețe morală a lui Paul Everac. Ea trebuie însă întruchipată și de aceea cred necesar că există o mare diferență între ea și invitații lui Vicki. În modul de a vorbi, în modul de a se mișca și în felul în care este îmbrăcată, trebuie să fie extrem de simplă, astfel încât apariția ei să fie în contrast violent cu ceilalți. Eu aș recomanda interpretei un firesc și o simplitate reală nu jucată.

Ioana îl iubește pe Victor Bungău în ciuda defectelor lui și acest lucru trebuie să fie clar pentru spectatori încă de la prima ei apariție, terminându-se printr-o explozie de fericire la finalul piesei.

Fauna care mișună în apartamentul lui Victor în speță soții Dolinar, soții Apostolide, Gaston Garoiu, Ana Pavlik, Jack și Vali sunt caracterizați de „morgă, oboseli distinse, ifose boierești”, multă, foarte multă superficialitate; multe, foarte multe pretenții, de nimic justificate, toți puțin dubioși, cu ocupații și venituri dubioase. Eu aș sugera ca toți acești „neoburghezi” cum le spune Lică, să nu fie diferențiați prea mult pe personaje. Ba chiar să vorbească toți în același ritm blazat, cu aceiași prețiozitate (graseind bunăoară) și să se miște în același ritm lent. Aș indica aproape un fel de coregrafie a blazării în această mișcare. Conflictul principal al piesei este între Lică și lumea lui Vicki, mai precis între Lică și Vicki, și mai precis chiar între Vică și Vicki, căci bineînțeles Lică e Vică de altădată – nu întâmplător autorul i-a numit atât de asemănător – deci un conflict la nivelul conștiinței lui Victor Bungău. De aceea aș sugera ca la finalul dialogului între cei doi prieteni, lumina să scadă încet în așa fel ca spectatorii să nu vadă ieșirea lui Lică din cameră.

Decorul – trebuie să fie „decor” cum spune Lică, să nu se ghicească prin nimic personalitatea și biografia lui Victor Bungău, mai precis o adunătură de obiecte la modă, asociate fără gust. De exemplu: elemente de artizanat românesc puse pe un covor persan, picturi abstracte discutabile, fotolii cu linii pretențioase, cu arcade. Aș sugera ca Lică să aducă din bucătărie un taburet pe care să-l pună în mijlocul acestui decor pretențios.

Costumele lui Victor și ale invitaților săi trebuie să fie croite foarte modern, pantalonii foarte evazați, hainele foarte strâmte pe talie, cu umeri foarte înguști – culori țipătoare. Femeile vor fi îmbrăcate după moda anilor '30 – pălării, voalete, perle, rochii midi-strâmte, pantofi cu toc ortopedic foarte înalt. În contrast cu aceștia și desigur victime ale disprețului lor, Ioana și Lică vor fi îmbrăcați foarte simplu. Ioana de o eleganță nețipătoare (fără coliere, lanțuri etc.) – un taior simplu, sau o rochie cu tăietură și dimensiuni obișnuite. Lică, ostentativ, poate veni cu un pulover pe gât și o pereche de pantaloni oarecare.

Lumina spectacolului trebuie sugerată ca venind de la niște surse de lumină existente în decor (acțiunea piesei se petrece seara – mai multe veioze, aplica cu lumină indirectă, eventual un candelabru). Cu excepția momentului din finalul discuției Lică-Vicki, lumina va rămâne în restul spectacolului aceeași

Ca *ilustrație muzicală* aș sugera o muzică în total contrast cu pretențiile invitaților – muzică ușoară italienească, dintre piesele cele mai comerciale, venind din camera de alături unde are loc petrecerea și ilustrând momente ca de exemplu cel în care se discută despre muzica lui Bach.

În încheiere aș vrea să atrag atenția actorilor care vor interpreta piesa să se ferească de a îngroșa filonul comic al piesei. În special țin să atrag atenția interpretului rolului Lică, să se ferească de a da tentă de vulgaritate rolului și să se gândească că replicile personajului sunt și grave și trebuie spuse și cu o oarecare undă de amărăciune. Cred că aceste sugestii, adăugate la munca creatoare a colectivului de artiști amatori, vor face din piesa „Cadoul” un spectacol pe măsura textului scris de Paul Everac.

TUDOR MĂRĂSCU